

Werken met de computer zal Wim van Leeuwen niet meer meemaken. De bedrijfsvoering is voor een groot gedeelte gebaseerd op de jarenlange boerenervaring. 'Natuurlijk is melk van weidende koeien meer waard. Graskaas was de lekkerste kaas.'

Het ziet zwart in de stal. Zwart van de koeien. De zwartbonten koeien van Wim, Yvonne en Robby van Leeuwen uit Koewacht zijn ook echt in het bezit van een zwartbont vel. 'Ik heb het gevoel dat zwarte koeien sterker zijn. Bij de stierkeuze houd ik er sterk rekening mee. Is de stier wit of erg bont dan moet hij wel heel bijzondere eigenschappen hebben

wil ik hem gebruiken.' Wim van Leeuwen kenmerkt zich vanaf het eerste ontmoetingsmoment als een eigenzinnig melkveehouder. Een veehouder op respectabele leeftijd inmiddels, want er zijn niet veel melkveehouders die op 72-jarige leeftijd nog dagelijks beide melkbeurten van een negentigkoppige melkveestapel voor hun rekening nemen.



Wim van Leeuwen 'Wanneer ik nu kon kiezen, koos ik voor het blaarkopras'

Zoon Robby (42) verricht gedurende de melktijden de aanverwante werkzaamheden. 'Ik geef het melken niet graag uit handen en vind het bovendien prachtig om te doen', aldus Wim, die duidelijk nog het roer in handen heeft. 'Robby is meer de man van de machines, ikzelf ben tussen de koeien geboren.'

Fokken op gehalten

In 1968 startte Van Leeuwen op het bedrijf van zijn schoonouders in het Zeeuwse Koewacht met acht hectare pachtgrond en vier koeien. Het bedrijf ontwikkelde in de loop der jaren tot de huidige 57 hectare en een melkquotum van 784.000 kilogram. De negentigkoppige veestapel maakt deze melkplas vol

op kleur. Bovendien hadden we met blaarkoppen weinig problemen, al lag de productie natuurlijk ook wel lager. Het was wel een duurzaam ras. Als ik nu kon kiezen, ging ik weer voor de blaarkopkoe.'

Vanwege de gunstige gehaltevererving worden ook roodbonte stieren ingeschakeld. 'We hebben de roodfactor in de veestapel gekregen toen we de Duitse stier Adler als pinkenstier zijn gaan gebruiken en later ook Otwello', zo verhaalt Van Leeuwen over de intrede van de eerste Holsteingenen in de veestapel. De roodbonten die nu de veestapel sieren zijn enkele dochters van Stadel, terwijl er in de jongveeafdeling dieren van Kian en Misty lopen. In de kalverenstal zitten

(Armstrong x F16 Rocket C). 'Een ideale koe', zo wordt ze omschreven en de cijfers zijn aansprekend. Als vaars produceerde ze in 389 dagen 9534 kg melk, 4,99 % vet, 3,82 % eiwit en een lactatiewaarde van 115.

Borstelen is voeren

De stal zit vol, erg vol. Al het vee huist onder één dak en de gestage quotumgroei zorgt momenteel voor overbezetting. Dat hoeft volgens Van Leeuwen geen probleem te zijn zolang er voldoende voer voor het voerhek ligt. Zelfs bij de droge koeien en de hoogdrachtige pinken is sprake van overbezetting, in een ruimte met 37 boxen zitten 46 dieren. Toch zijn de dieren brandschoon en slaapt er blijkbaar geen koe op de roosters. 'Je moet ervoor zorgen dat de dieren continu voer hebben, maar ook dat ze wat te doen hebben.' Hij wijst op een automatisch roterende koeborstel. Er hangt er een bij de droge koeien en bij de melkkoeien. 'Borstelen is voeren. Vroeger moesten we als kinderen de koeien borstelen, nu is het geautomatiseerd. Nadat koeien onder de borstel hebben gestaan, gaan ze weer naar het voerhek.'

De overbezetting in de stal is van korte duur want de stalperiode wordt bewust zo kort mogelijk gehouden. 'Weiden is gezond voor de koeien, we doen ze vroeg in het seizoen naar buiten en laat naar binnen. Wanneer koeien vanwege de mestwetgeving binnen gehouden moeten worden, stopt deze boer', klinkt het stellig.

Weidegang is ook goed voor het eindproduct melk weet Van Leeuwen. 'Melk van koeien die het jaarrond binnen blijven is minder waard dan van koeien die weiden. Momenteel zijn er toch wetenschappers die onderzoeken of melk gezonder is van koeien die vers gras krijgen? Dat is niets nieuws, het antwoord weten we toch eigenlijk al lang? Wanneer maakten we vroeger de beste kaas? In het voorjaar. Wanneer de koeien naar buiten gingen hadden we de lekkerste graskaas. In de winter lag de kaasproductie stil, zeker toen we graskuilen gingen maken in plaats van hooi.' Het is duidelijk, wie met Wim van Leeuwen praat, wordt overspoeld met informatie van jarenlange boerenervaring.

Jaap van der Knaap

Boeren met potlood en papier

Stieren met zwartbont vel en goede gehaltevererving geniet voorkeur bij familie Van Leeuwen



via een rollend jaargemiddelde van 8564 kg melk, 4,68 procent vet en 3,66 procent eiwit. 'De melkproductie is al zeker 15 jaar hetzelfde, we zijn voornamelijk in gehalten vooruitgegaan', aldus Van Leeuwen. 'Dat is een bewuste keus. Hoge gehalten zorgen voor dure melk. Dankzij de gehalten weten we de melkprijs nog een beetje in de benen te houden.'

Er wordt nog een reden genoemd voor het nastreven van hoge gehalten. 'We hoeven geen vaarzen die minimaal dertig kilo melk produceren en oudere koeien met veertig melk kg is genoeg. Welke koeien geven namelijk problemen?' Van Leeuwen wacht het antwoord niet af. 'De hoogproductieve dieren. Koeien van vijftig kilogram melk en meer kun je niet hard genoeg voeren, ze kunnen onvoldoende voer opnemen zodat je ze stilaan ziet wegsmelten.'

Dat er in Koewacht, op een steenworp van de Belgische grens, op de zwarte kleur gefokt wordt en de extreme melkvererfers vermeden worden komt volgens Van Leeuwen doordat hij van huis uit eigenlijk blaarkopfokker is. 'Met blaarkoppen fokten we ook in zekere zin

Ideaalbeeld Jacoba 9 (v. Armstrong) in de vrieskou

zwartbonte kalveren van roodbonte proefstieren. 'Ik kan me op dit moment niet vinden in de zwartbonte proefstieren. Vooral van de Amerikaanse stieren vind ik de melk veel te dun. Daarom gebruik ik nu alleen nog maar roodbonte proefstieren.'

Esmeralda

Op het inseminatielijstje staan verder Ruud Trevor, Rafael en de Deense stier V Eaton. 'Eaton komt uit dezelfde familie als Delta Armstrong en daarom zet ik hem in', verduidelijkt Van Leeuwen. Delta Armstrong (Belt x Delta Esmeralda) en V Eaton (Gibbon x Belt x Esmeralda) zijn nauw verwant. 'Armstrong heeft het op ons bedrijf heel goed gedaan. Zijn dochters zijn erg duurzaam, gezond, geven niet overdreven veel melk met goede gehalten en zijn erg persistent.' Van Leeuwen opent de deur van een statig bureau in de hoek van de keuken en keurige stapels papieren worden zichtbaar. Hij lijkt zich te verontschuldigen wanneer hij zegt: 'Met een computer heb ik nooit leren werken, en dat zal ook niet meer gebeuren. Ik boer met potlood en papier, maar daardoor worden de stapels papier wel erg groot.' Hij vindt al snel wat hij zoekt, de melklijst van Jacoba 9